

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

כ"ה תמוז התש"פ
שנה ה'

המולד: יום ב', 13:10:15

פרשת מטות מסעי
שבת מברכין חודש אב

גיליון 345

זמני השבת

- 7:15 מנחה וקבל"ש א':
- 7:29 פלג המנחה:
- 7:45 סופ"ז הדלה"נ למנין א':
- 8:53 הדלקת הנרות:
- 9:00 מנחה וקבלת שבת:
- 3:53 עלות השחר:
- 5:05 נץ החמה:
- 9:05 - 8:29 סופ"ז ק"ש:
- 9:00 שחרית:
- 1:07 חצות:
- 6:00 מנחה מנין א':
- 9:15 מנחה וסעודה ג':
- 10:16 מוצש"ק להגאונים:
- 10:24 מוצש"ק לר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

חפסת גליון ופצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט צ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

מידת הכעס

היה היה ילד קטן עם אופי רתחני, שבכל רגע דל התעצבן וכעס על כל הסובבים אותו. אביו החליט לטפל בכעייית הכעס ונתן לו שק עם מסמרים וביקש ממנו שבכל פעם שהוא מתפרץ וצועק על אנשים הוא חייב לתקוע מסמר בגדר העץ המקיפה את ביתם. ביום הראשון, תקע הילד 37 מסמרים בגדר, ביום השני 35 מסמרים וביום השלישי 32 מסמרים וכן הלאה. במהלך השבועות הבאים, ככל שלמד לשלוט בכעסו ירד מספר המסמרים שהוא תקע בגדר. לאט הוא למד שקל לו יותר לשלוט בכעסו מאשר לתקוע מסמרים בגדר. לבסוף הגיע היום בו הילד לא התפרץ כלל. הוא סיפר את זה בשמחה לאביו. האב המאושר אמר לו שעכשיו בכל יום שחולף ובו הוא לא התפרץ ושולט בכעסו הוא צריך לשלוף מסמר אחד מן הגדר. הימים חלפו ולבסוף הגיע הילד לאביו ואמר לו שכל המסמרים נשלפו מן הגדר והוא ריק ממסמרים. האב אחז בידו של בנו לקח אותו החוצה אל הגדר, ואמר לו: "כל הכבוד בני על שלמדת לשלוט בכעסיך, אבל הסתכל נא אל החורים שבגדר, הגדר כבר לעולם לא תהיה כמו שהיא הייתה בהתחלה. כשאתה אומר דברים מתוך כעס, הם משאירים צלקת בדיוק כמו החור שבגדר. אתה יכול לבייש את חבריך וכפי שאומרים בעולם 'לתקוע סכין בגבו של אדם' ולמשוך אותה החוצה חזרה, אבל לא משנה כמה פעמים תתנצל, הפצע עדיין יישאר שם, לנצח!"

בחזרתם של בני ישראל משה המלחמה, כותבת התורה: "ויקצוף משה ל פקודי החיל, שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה, ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה". התורה מציינת שמשם קצף על השבים מהמלחמה, על כך שהותירו בחיים את בנות מדין. מיד לאחר שמשם הקפיד על כך, כותבת התורה: "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה", אלעזר הכהן מלמד את אנשי המלחמה הלכות הנוגעות לטומאת וטהרת כלים.

מקשה הגמרא (פסחים סו ע"ב), מדוע אלעזר הוא זה שלימד את בני ישראל את הלכות טומאת וטהרת הכלים ולא משה בעצמו, כפי שבדרך כלל היה, שמשם הוא זה שהעביר לעם את מצוות התורה? חכמים בתלמוד עונים תשובה מפליאה: "כל אדם שכוועס, אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו". ביחס למשה רבינו ולדרגתו הרוחנית הגבוהה, גם נימה קלה של כעס נחשבה ככעס, ומחמת הכעס התעלמה ממנו ההלכה, ואלעזר תלמידו הוצרך להורות כיצד לנהוג. התלמוד מביא עוד שתי פעמים שמשם רבינו 'כעס', וגם לאחריהן התעלמה ממנו הלכה.

הכעס והדיבור קשורים ביניהם בקשר אמיץ. כאשר אדם כועס, הוא אינו שולט על דיבורו. קורה שאנחנו כל כך מצטערים על מה שאמרנו ברגעי הכעס, אולם בלתי ניתן להשיב את הגלגל לאחור. דיבורים שנאמרו, נאמרו. כמה דיבורים פוגעניים אנו אומרים ברגעי הכעס, כמה חיצים משוחים ברעל נשלחים מלשוננו תוך כדי כעס...

כמו כל מידה ממידות האדם, גם הכעס צריך להיות במידה. אין ספק ופעמים אדם מוכרח להראות פנים "כועסות", בפרט אם זה לשם חינוך. כאשר אדם כן צריך לכעוס, הדבר הראשון שעליו לעשות כדי שהכעס לא ישתלט עליו, הוא להאריך את זמן התגובה. מדוע? משום שכעס מייד הוא בדרך כלל לא אובייקטיבי, וכך ההשפעה שלו קטנה. הילד, או התלמיד, שמים לב שהכעס נובע מתוך חוסר שליטה, כך שלהתפרצות כעס אין שום השפעה. התלמידים מבינים היטב אם הכעס הוא ענייני או אמוציונלי. פתרון נוסף לכעס, הוא עריכת חשבון של רווח מול הפסד. בדרך כלל, אין שום רווח מכעס. להיפך - רק הפסד. כעס גורם לאחרים לזלזל בו, ובדרך כלל הוא עצמו מתחרט על אופן ההתנהגות שלו בזמני הכעס. עלינו לזכור זאת בסדרם נכעס.

מספרים על סמוראי זקן שגר בכפר נידח. אחרי שנים של התבודדות, החליט להעביר את התורה לדורות הבאים והזמין אל ביתו צעירים רבים. יום אחד, הגיע אל הכפר לוחם שהיה ידוע ברוח לחימה חסרת מצפון ופשרות. הלוחם הצעיר מעולם לא הפסיד בקרב, ואחרי ששמע על המוניטין של הסמוראי הוא בא להביס אותו. תלמידיו של המורה הזקן ניסו לשכנע אותו אחרת, אבל הזקן נענה לאתגר.

ביום למחרת נאספו כולם בכיכר העיר. הסמוראי ניצב במקומו ללא ניע ואילו הלוחם הצעיר החל לכתר אותו ולהתגרות בו. הוא זרק לעברו אבנים, ירק בפניו, צעק עלבונות ואפילו העליב את אבותיו. במשך שעות, הוא לחץ ודחק בסמוראי, אבל הזקן נשאר אדיש ולא שלף את חרבו. בסופו של יום, תשוש ומושפל, הלוחם הצעיר אסף את חפציו ועזב את הכפר.

תלמידיו של הזקן, מיהרו אליו בסוף הקרב ושאלו בפליאה: "איך יכולת לשאת בעלבון הזה? מדוע לא שלפת את חרבו, ולו רק כדי להוכיח לנו שאינך פחדן?". הביט בהם הזקן וענה: "כשאדם בא אליכם עם מתנה ואתה לא מקבלים אותה. למי שייכת המתנה?". ענו התלמידים: "למי שניסה לתת אותה", ענו התלמידים. "ככה זה גם לגבי קנאה, כעס ועלבון", ענה הזקן, "אם אתם מתעלמים מהם ולא לוקחים אותם ללב, הם נשארים אצל מי שנושא אותם."

סח רבי אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע שני בעלי דינים באו לדין תורה לפני רבי מנחם מענדיל מלינסק זי"ע כשאמר להם את הפסק, מ'אן אחד מבעלי הדינים לקיים את הפסק. אמר לו הרב: דע לך, שכשנתמנית כאן לרב, הבאתי עמי קופסא אחת, והיא מונחת למעלה על הארגו, ובתוכה מונח כעס. כשאני צריך לכעוס לכבוד שמים, אני עומד על הספסל ומטפס ועולה עד שאני מגיע להארגו ולוקח את הקופסא עם הכעס, ואני פותח את הקופסא ולוקח לי משם קצת כעס, וכועס. ואם אכעס עליך, לא תהיה תרופה למכתך, ובכן דע את אשר לפניך. מיד נפל מורא ופחד על בעלי הדינים וקיימו את כל מה שפסק הרב בדין תורה. סיים הרבי מסטראפקוב: זהו שאמר שלמה המלך בקהלת (ז', ט'): "אל תבהל ברוחך לכעוס כי כעס בחיק כסילים ינוח". כלומר: אצל הכסילים הכעס הוא בחיק, מוכן ומזומן, ואצל הצדיקים הוא מונח בקופסא...

הערך

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמור זה הדבר אשר צוה ה':

יש לדייק למה כתב "לבני ישראל" דהיה צריך לומר אל ראשי המטות בלבד ואנו יודעים למי היה מדבר, וגם קשה למה כתב זה הדבר אשר צוה ה' דוקא במצוה זו, וכתב **המטות סופר** וז"ל "משה דיבר לבני ישראל על ראשי המטות, שירגילו בני ישראל את עצמם לאמור על דברי ראשי המטות ומנהיגי ישראל, זה הדבר אשר צוה ה', פי' כי כל היוצא מפי גדולי ישראל יהיה בעיני עם ה' כאילו ה' צוה לעשות כן, כי רוח ה' נוססה ברועה צאן קדשים", ולכן קורין פרשת מטות תמיד בבין המצרים לפי הגמ' שבת דף קי"ט לא חרבה ירושלים אלא על שביזו בה תלמידי חכמים, ולכן דבר בעתו מה טוב לשים לב על עלבון תלמידי חכמים לתקן המעוות הנ"ל.

וזה יסלח לה:

עיי' רש"י באשה שחשבה שאוכלת איסור ובאמת הבעל היפר שצריך כפרה וברמב"ם פ"ח הל' נדרים הי"ב פסק דחייב מכות מרדות והדבר צריך ביאור, ונראה בהקדם דברי **המטות סופר** הפטרת פרשת בלק ובפנים יפות פרשת וארא ובערבי נחל פרשת נציבים, שהמחשבה הוא בע"כ והכרחי מאת הקב"ה וכן המעשה בפועל, הבחירה הוא על הרצון להוציא המחשבה אל הפועל, ואין התבטלות הרצון להקב"ה ועל זה צריכים כפרה ולכן כ' הרמב"ם שיש מכות מרדות, ובזה יובן למה בכה ר"ע קידושין פ"א על וה' יסלח לה אע"פ שעלה בידו היתר מ"מ הרצון לעשות איסור הוא העולה, וכן אומרים על חטא שחטאנו לפנים בריצת רגלים להרע, הבחירה הוא שלא לפעול על המחשבה.

ענין קדושת הדיבור עיי' קדושת לוי פרשת וארא עה"פ כי ידבר וגם בפרשתינו וצפ"ט תרל"ד עה"פ לא יחל דבר, ולדבריהם יש ליישב סתירה בהנהגת האדם לפי המבואר בספה"ק, דהנה **צלאשית** חכמה שער הקדושה פי"ד בד"ה גם בכלל כ' בשם **ספר חסידים** שאל ידור אדם שבועה אפילו לדבר מצוה כי השטן יקטרג שלא יתקיים השבועה עיי"ש, ו**צפ"ט** **הספ"ט** לבעל הח"ח פט"ז בהגה הביא בשם התוספתא שאדרבה מצוה לדור לדבר מצוה שפועל קדושה למעלה עיי' הדיבור, וביאור הדבר מבואר **צפ"ט** **ערוגת הצוים** דמי שיש לו קדושת הדיבור יכול לעשות נדרים לדבר מצוה, וזה הביאור לא יחל דברו שאם אינו עושה דבריו חולין אזי ככל היוצא מפיו יעשה דיבור יפעלו טוב.

צמח חכמה איתא הטעם שנכתב פרשת נדרים קודם מלחמת מדין, כי לאחר מה שקרה בבנות מואב ששתו יין עמוני שעדיין לא נאסר - שהוצרכו יין עבור נסכים - אמר להם משה תאסרו עצמכם על דברים המביאים אתכם לידי נסיון כמבואר בנדרים ח מנין שנשבעים לקיים המצוה, ולכן אמר להם איש כי ידור נדר לה', לכבוד השי"ת תעשו נדרים, וכן עשו ולכן במלחמת מדין כ' כי לא נפקד ממנו איש.

עיי' **מלש** פרשת נח פל"ה שבני גד ובני ראובן קיבלו ברכה שניה מיהושע שליווה אותם עד עבר הירדן וראו שלא היה לו פמליא ללוותו ליווהו את יהושע עד ביתו, שנתעורר אצלם כבוד התורה שצייתו למשה רבינו.

נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמיה:

קשה למה תלה הקב"ה מיתת משה רבינו במלחמת מדין, וכתב **צפ"ט** **עלות יוסף** שחטאו של משה היה על שעבר על מצות ה' שהקב"ה צוה לו ודברתם אל הסלע והוא לא קיים העשה רק הכה את הסלע, דהיינו שביטל מ"ע, וידוע שעל

מצות עשה ליכא עונש רק בעידן ריתחא אזי מענישין על ביטול קיום מצות עשה, ואמרו חז"ל שכל זמן שבלעם היה קיים לא זעם ה', כמשי"כ מה אזעום לא זעם ה', וא"כ בימי בלעם לא היתה עידן ריתחא, אבל עכשיו לאחר מפלת מדין ששם גם בלעם מת, א"כ שוב לא היה צורך למנוע זעם ה', ממילא נעשה עידן ריתחא ולכך נענש משה על ביטול המצוה.

אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא:

פרש"י לרבות שבט לוי, וקשה הרי בפסוק הבא כתיב וימסרו מאלפי ישראל שנים עשר אלף, ואם שבט לוי בכלל היה צריך להיות י"ג אלף, והתי' **הסלמו"ר מהרש"מ מגור ז"ל** שרש"י כתב עה"פ וימסרו שלא רצו ללכת כי ידעו שמיתת משה תלויה במלחמה זו, לכן הוצרכו למסור אותם בע"כ, אבל בשבט לוי שעליהם נאמר האומר לאביו ולאמו לא ראיתי ואת אחיו לא הכיר, אם רצון ה' לעשות דבר לא הסתכלו על כלום, ולא היה צורך להכריחם, נמצא שבאמת היה י"ג אלף אבל וימסרו דהיינו בע"כ היה רק י"ב אלף כי שבט לוי אינו בכלל.

ויקצוף משה על פקודי החיל וגו':

פרש"י שבא לכלל כעס בא לכלל טעות שנתעלמה ממנו ההלכה של הגעלת כלים, והוא דבר פלא שמשה רבינו ישכח הלכה, ויש לבאר הענין דבאמת קשה למה לא נצטוו ישראל על הגעלת כלים קודם למלחמת מדין, והלא נצטוו בשאר איסורים בהר סיני, וא"כ הדבר נוגע גם להכלים, והתי' פשוט דכל זמן שהיה להם המן לא השתמשו בכלי בישול כי לא הוצרכו לבשל כלל, כי טעמו היה כדבר המבושל כבר כמבואר בפרשת בשלח, והנה המן היה בזכות משה, וא"כ כיון שהקב"ה אמר לו למשה שאחר מלחמת המדין יאסף אל עמיו, ממילא יופסק המן ושוב הוצרכו לידע הלכות הגעלת כלים, אמנם משה קצף למה החייתם כל נקיבה, ולדעתו לא נגמר מלחמת מדין וא"כ לא הגיע זמן פטירתו מן העולם, ושוב יהיה המן ולא יצטרכו לבשל, ממילא אינו נוגע הלכות הגעלת כלים, ולכן נשתכח ממנו ההלכה.

כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש ומזהר:

רמז על יצר הרע והתאוה הבווער כאש תעבירו באש התורה שנאמר הלא כה דברי כאש כמבואר בקידושין כ"ט: בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין, וזה שאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה, דהיינו חמצו של היצר אין תקנה ותיקון אלא לשרפו באש התורה.

ויקרא לה נבה בשמו:

לה נכתב בלא מפיק ה', כי לא נתקיים שם זה ומשמעו כלא, ואמר ס"ר **שמשון רפאל הירש ז"ל** דלאיזה צורך כתב התורה שם שלא נתקיים, כי אצל הגוים קוראים שם העיר לזכר גיבוריהם שנוצחים במלחמות וכובשים עיירות [כמו פעטערסבורג, לענינגראד וכדומה], אמנם זה דבר שאינו של קיימא, כי בא לוחם אחר וכובש העיר וקוראים לה שם אחר, ויהודי צריך לדעת כי רק על ידי תורה ומצוות ומעשי"ט נשאר איזה זכר נצחי, לכן העיר נבח שכבש במלחמה לא נשאר שם העיר.

בני גד ובני ראובן רצו להישאר בעבר הירדן שהיו דבוקים במשה רבינו כמבואר במדרש וברש"י פרשת וזאת הברכה עה"פ ברוך מרחיב גד, ומה שמשה כעס עליהם עכשיו לא היתה מפני שחשדם אלא כמבואר **צפ"ט** **למ"ד** דע"י התוכחה של משה היה להם היכולת לעבור את הירדן בלי שום מחשבות על מה שעזבו את ביתם, וכיון שהיו דבוקים במשה

קיבלו עליהם את דבריו שיצאו מן הלב [כמעשה השפ"א שהיוותו ילד זקנו לטף לו מוסר ולא השיב לו כלום כי רצה לשמוע את התוכחה], ואולי חשבו שהם ישאר במו במלחמת מדין שהיה אלף למטה חוץ מאלף חלוצי צבא להתפלל בעדם, ולזה השיב להם משה שבמלחמת שבעה עממין שונה, שכ"א מישראל צריך לבוא ולעבוד בפועל להעביר גילולים מן הארץ, והעסק בזה מועיל להשפיע קדושה עליהם ורק אח"כ יבוא למנחה ונחלה.

הפרשיות של בני גד ובני ראובן ערי מקלט וחלוקת הארץ יש הדגשה מיוחדת בתחילת הפרשיות ב ענין העברת הירדן, ויש להבין מה ענינה של הירדן, וי"ל עפ"י המדרש בפרשת וישלח ובשה"ש שבזכות יעקב אבינו עברו את הירדן, והענין הוא שהקב"ה רצה שבני ישראל יגורו בא"י באופן של אתהלך לפני ה' בארצות החיים, חיים רוחניים וחיים גשמיים ולא רשעים בחייהם קרויים מתים, יעקב אבינו לא מת, והוא היחיד שמצינו לשון כזה, כי יעקב בחיר האבות ויבא יעקב שלם מבית לכן לאחר המלחמה עם שרו של עשו, כי שרית וגו' ותוכל ת"ב חל והיה בכונה שיחול ביום מלחמתו של יעקב ע"י תורת משה פרשת דברים כל החשבון, ובגמ' תענית מבואר שעיקרו לחודש תמוז בשביל כך, ע"י נדרים כ"ב גלעד לב גז דוקא בחו"ל בעבר הירדן ולא בא"י, והכעס שמסלף את הדעת וגורם להיות רוצח בשגגה נגרם ע"י יגר שהדוּתא, והתיקון בחודש אב היפוך זה דהיינו מידתו של אהרן.

ויקרא לה נבח:

בסוף מס' פסחים איתא כל המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים שנאמר לא תשא שמע שוא וסמוך ליה לכלב תשליכון אותו, ורמז בסוף הפרשה ויקרא לה ל"ה ר"ת לשון הרע, שמי שמדבר לשון הרע מתגלגל בכלב נבח.

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים:

כתב המלצ"ס שבדרך כלל הנסיעה מתייחס תמיד להמקום ששואפים לבוא אליו, א"כ היה צריך לומר אלה מסעי בני ישראל אשר נסעו לארץ ישראל, אלא הטעם שהוצרכו בני ישראל להישאר במדבר ארבעים שנה היה משום ששקעו בטומאת מצרים והיה צורך להנכם ולזקקם בכל מיני תלאות ונסיונות כדי שיהיו ראויים לבוא לארץ ישראל כמאמר הפסוק זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, לכן הקדים הפסוק לכל המ"ב מסעות, שאם תרצה לידע הטעם שהוצרכו לנסוע, משום שיצאו מארץ מצרים מקום טמא, ולכן הוצרכו כל המסעות.

אלה מסעי בני ישראל:

בספר כתנות אור כתב שבפסוק זו מרומז כל הד' גליות שבני ישראל הלכו בה, כי הר"ת של אלה מסעי בני ישראל, הוא כמו אדום מצרים בבל יון, והפסוק ממשיך למה באו ארבע גליות אלו על בני ישראל, כי בני ישראל יצאו ממצרים "ביד משה ואהרן" כיון שהיתה הגאולה על ידי בשר ודם לכן לא היתה גאולה שלימה, אבל לעתיד לבוא ישראל נושע בה' אזי יהיה תשועת עולמים.

כרש"י ריש מסעי כאן ישנו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך ע"י באמרי אמת דקאי על השינה קודם קבה"ת וקרירת עמלק וחסא העגל שרצו ראש אחרת [וכן לא אמר

משה שהוא היה עמהם שעל שאר דברים אולי נטל משה אחריות גם על עצמו אבל לא על ע"ז], והסדר הוא כאן ישנו שאם ישנים מן המצות ואין זריזות הרי זה קשה מכולם, ועבודת אהרן קומי רוני בלילה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, אם תעיירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ כוחו של אהרן הכהן ולכן הזכיר פטירתו בר"ח אב בסדר המסעות, כי ביהמ"ק אסור בשינה במקום שמירת המקדש הוא להיות ער.

ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם:

יש להבין מהו כונת הפסוק להכפיל שני פעמים ולשנות מיציאה קודם למסע קודם יציאה, וכתב צמח"ס שלא נגאלו ישראל ממצרים אלא בזכות האמונה וקבלת התורה כמש"כ בהוציאן את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, וכן מה שהיו מוכנים לילך במדבר שממה [כמש"כ לעיל בשם המלבי"ם] לכן מקודם כתיב שמוצאייהם ממצרים היה למסעיהם כדי שיסעו להר סיני ומקומות אחרים לחזק האמונה, אבל כל זאת היתה על פי ה', אבל בשעה שחטאו ועמד משה וביקש רחמים עליהם ואמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת אותם מארץ מצרים, ולמה יאמרו מצרים ברעה הוציאם, וביקש רחמים עליהם ובזכות זה ניצל, נמצא שבאמת לא היו צריכים לילך ולהמשיך נסיעתם במדבר, ורק משום שכבר הוציאם ממצרים וכדי שלא יאמרו המצרים הוצרכו לנסוע הלאה, לכן כ' אח"כ שמסעם היה משום שהוציאם, לכן הוצרך להמשיך בנסיעתם.

אלה עשומות האנשים אשר ינחלוכם לכם את הארץ, למטה יהודה וגו' למטה בני שמעון וגו':

לכאורה יפלא שסדר השבטים אינו מובן, שנמנו כאן יהודה, שמעון, בנימין, דן, מנשה, אפרים, זבולון, יששכר, אשה, נפתלי, וכשנאמרו הדברים למשה בודאי לא היה מי שידע להסביר את פשר הדבר, עד שבא הגורל בארץ ואז הבינו הכל למפרע, בני ישראל עמדו בשעת הגורל בדרומה של ארץ ישראל, ונמצא סדר השבטים כפי שהם מסודרים על המפה, בדרום מימין במזרח נמצא שבט יהודה, ומשמאל במערב שבט שמעון, צפונית יותר בנימין במערב ודן במזרח, נצפין עוד ומנשה בשומרון ואפרים בשרון, בצפון יותר אנו מוצאים את זבולון לחוף הים ולידו במזרח את יששכר, ואשר בחוף צידון ונפתלי בגליל, נמצא כשהתבררה חלוקת הארץ אחרי הפלת גורלות הבינו למפרע את סדר השבטים בחלוקת הארץ.

ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה':

כתב רש"י מלמד שמת בנשיקה, וכתבו הסעלי תוס' הביאור שמיתת אהרן היתה בעבור שהיה לו דביקות בהשם ואהבתו עמו, וכמו שאמר דוד נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', ורמז לדבר ויעל אהרן הר ההר שעלה ממדרגה למדרגה עד שבא למדרגת על פי ה' ומחמת המתיקות נסתלק, ובספר אורח חיים הביא שהבעלי תוס' היו נאה דורשים ונאה מקיימים כי קבלה בידינו שהרבה מבעלי התוס' נהרגו על קידוש השם בשעת מסע הצלבנים [קרוסעדטריס ימש"ו], ובלילה בו היו צריכים להרוג אותם חיברו את התוספות הגדולים והקשים בפרק מרובה שבמסכת ב"ק, ובסיום הלימוד שהיה מתוך שמחה גדולה קפצו לתוך המדורה בהתלהבות ובשמחה עצומה בעוד הדברי תורה בפיהם, וזהו מיתת נשיקה שהלכו למיתתם מתוך שמחה ודביקות בה', ה' ינקום דמיהם וזי"ע.

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין בייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזנביץ זצ"ל

וישמע הכנעני מלך ערד:

כתב רש"י שמע שמת אהרן ונסתלק ענני כבוד, ויש להבין מהו השייכות מיתת אהרן לביאת הכנעני, וכתב בספר תכלת מרדכי דכשבירך יצחק את יעקב היתה כונתו לעשו, אמנם המעשה ופעולת הברכה היתה ליעקב, לעומת זאת היתה חטא אהרן בעגל רק במעשה ולא במחשבה, כי מחשבתו היתה לשם שמים, ולכן כיון שהיו הענני כבוד בזכות אהרן היה זה הוכחה שאהרן לא חטא באמת, כי העיקר הוא המחשבה, ומחשבתו היתה לטובה, והסימן שענני הכבוד היו בזכות אהרן כי כיון שמת נסתלק הענני כבוד, וא"כ עכשיו שהכנעני ראה שנסתלקו ענני כבוד, וזה מוכיח שאהרן היה צדיק כי העיקר הוא המחשבה, ושוב בא בטענה שבמחשבה היתה הברכה לעשו, ולכן בא ללחום.

כי אתם באים אל ארץ כנען זאת הארץ אשר תימול לכם בנחלה:

כתב צמלש על פסוק זו מלמד שהראה הקב"ה למשה כל מה שעתיד להיות, דור דור ודורשיו דור דור ושופטיו דור דור ומנהיגיו, ויש להבין השייכות לפסוק זו, וגם למה הוכפל דור דור ודורשיו, הלא הראה לו כל מה שעתיד להיות והיה לו לכתוב שהראה לו מנהיגי הדורות, ותי" סה"ק מלאפשיטן ז"ל שאם היה הקב"ה מראה למשה המנהיגים שעתידים להיות וראה שאינם כל כך במדרגה גבוה כמו בדורו של משה היה מתמה איך יכולים אנשים כאלו להיות מנהיגי ישראל, לכן הראה לו מקודם את הדורות הבאים, ולפי הדורות המנהיגים מתאימים מאוד להם, וזה נחלת כל דור ודור שהקב"ה מנחיל אותם במנהיגים הראויים להם.

את שש ערי המקלט וגו' ועליהם תתנו ארבעים ושתיים עיר:

כתב צמלש"ק אוהב ישאל שהני שש ערי מקלט הם השש תיבות בפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שהאדם צריך לידע שבכל מצב כשהוא נבוך, מקום מקלטו הוא בשמע ישראל להאמין שה' אלקינו בין מידת הדין בין מידת הרחמים ה' אחד, ועליהם תתנו ארבעים ושתיים הן מ"ב מילים של ואהבת, שיבוא עי"ז לאהבת ה' בכל לבבו ובכל נפשו.

ויעל אהרן הכהן וגו' בחודש החמישי באחד לחודש:

לא הודיע הכתוב במיתת משה ולא במיתת מרים מתי הוא יום הפטירה, רק במיתת אהרן שהיתה בר"ח אב, ללמד שבאותו יום בחודש התחילת להיות ירידה להמשכן שנלקח הכהן גדול הראשון, וזה היה סימן לדורות, אמנם אח"כ כתיב בפסוק, "זאת הארץ אשר תפול לכם לנחלה", אם בני ישראל ירגישו שביאת הגואל הוא "לכם" לכל צרכיכם שהם צריכים ביאת המשיח כמו מים קרים על נפש עיפה, אזי זכו לארץ כנען בגבולותיה, כי ביאת המשיח תלוי לפי ההשתוקקות, כמו שאנו אומרים ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו מהרה "כי מחכים אנחנו לך".

ולכתוב משה את מוצאייהם למסעייהם ואלה מוצאייהם למסעייהם:

כי יש שני בחינות יציאת מצרים א' בגשמיות וזה עשאו ביום א' שיצאו ממצרים, ואח"כ הוצרכו לקחת לו גוי מקרב גוי דהיינו להוציא את המצרים מהם, ולזה הוצרכו מ"ב

מסעות, וזה מרומז מקודם היה פשוט מוצאייהם, ואח"כ הוצרכו המסעות למוצאייהם להוציא את המצרים מהם, בתחילה במעשה ואח"כ הדיבור ואח"כ במחשבה וזה היתה המלחמה האחרונה במדין, וזהו ענין גיעולי מדין ענין הפנימיות שבכלי להוציא את המחשבה לקדשו כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש התורה.

ויסעו ממרה וילזו באלים ושם שלטים לעשרה עינות מים ושלטים תמרים:

"ל הטעם שהזכיר שם העינות והתמרים, ע"פ המבואר בשם הבעש"ט ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם קאי על האנשים, כשהאדם מרגיש במרירות הכל נעשה רע אצלו, ולכן ניתן להם השבת מקור הברכה דביקות בשם טוב להודות לה' להגיד כי ישר ה', ממילא הכל היה מספיק להם, עי' מש"כ בפרשת חוקת.

הטעם שמשה צירף את חצי שבט המנשי בעבר הירדן, כי קדושת הארץ קשור עם קדושת הבריית כמבואר בפרשת לך בשורת הארץ בשעת מצות ברית כדי שלא יהיה ח"ו ולא תקיא וגו', ולכן כדי שתתקיים בישוב בעבר הירדן שלח משה חצי שבט מנשה בן יוסף שהוא כנגד קדושת היסוד.

ומצרים מקבריהם:

פכש"י טרודים באבלם, כונת רש"י י"ל להסביר למה הזכיר קבורת בכורים שהוא ענין פרטי בנס הגדול של מכת בכורות, ובכלל לא הוזכר נסים פרטיים, כי ענין המסעות הוא האמונה בהשגחת הבורא, ובני ישראל יוצאים ביד רמה אף שהצטערו במיתת הרבה מהם במכת חושך מ"מ צריכים להמשיך [אז ישיר לשון עתיד מכאן לתה"מ מה"ת] אבל המצרים אף שראו מורה גדול זו גילוי שכינה וזה היה המטרה וידעו מצרים כי אני ה', מ"מ טרודים באבלם, הלימוד בזה שהאדם צריך ליסע הלאה [הלאה] אמר לה"מ מוואקלא אב"ל ר"ת איך בין ליסטיג עי' רש"י סוכה כ"ה שאבל אינו חייב להצטער, יש להמשיך.]

ברכות מאליפות ומקרב ליבנו לכבוד מעלת כבוד ידידנו הדגול והיקר, העומד לימין בית המדרש בכל זמן ועת, איש רב פעלים בעל מעשים נפלאים וכבירים, רודף צדקה וחסד, מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, הוא הגבר אשר משים לילות כימים עבור קדושת חינוך ילדינו היקרים שיחיו, הרה"ח המפואר ר' יעקב קאפיל שפרונג הי"ו לרגל אירוסיו בנו הבה"ח משה מרדכי נ"י עב"ג שתחי' בת משפחת יקירנו האי גברא יקירא הרה"ר אברהם נחום ביוז"צ"ל בשעטו"מ ובמזל"ט יהי"ר מן אבוהון דבשמיא שהזיווג יעלה יפה יפה לבנות בית נאמן בישראל לשם ולתפארת במידה מרובה וגדושה מתוך חדווה הרחבה ואורה ואך טוב וחסד ירדפנו כל ימי חייהם מתוך בריאות הנפש והגוף, אכ"ר

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בנינוש חזנונים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזכך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בו ניסן תשע"ז

